

BERNEDOKO UDALA

Euskararen Erabilera Normalizatzeko Plana 2023-2027

AURKIBIDEA

- SARRERA
 - Marko juridikoa
 - Bernedoko udalerriko testuingurua
- PLANAREN OINARRIAK ETA BALIABIDEAK
 - Plangintzaldi berriaren gidalerroak
 - Planaren metodologia, egiturak eta urratsak
- ABIAPUNTUKO EGOERA. DIAGNOSTIKOA
 - Hizkuntza-eskakizunak, derrigortasun-datak, eta betetze-maila
 - Diagnostikoa egiteko erabilitako metodologia
- EUSKARAREN ERABILERA NORMALIZATZEKO PLANA
 - Eragin-eremua
 - Eragin-epea
 - Planaren erronkak eta helburu estrategikoak
- 2023-2027KO PLAN ESTRATEGIKOA
- HIZKUNTZA-IRIZPIDEAK
- KUDEAKETA PLANAK
- JARRAIPEN- ETA EBALUAZIO-SISTEMA
- PLANAREN KOMUNIKAZIOA
- ZEHARKAKO LERROAK ESPARRU ETA TEKNOLOGIA BERRIAN:
GENERO-IKUSPEGIA ETA INGURUMENA.

SARRERA

19/2024 Dekretuaren bidez euskararen erabilaren normalizazioa arautu da euskal sektore publiko osorako (2. art). Aurrez, halaber, euskararen erabilera normalizatzeko plana onartu beharra ezarri zitzaion Euskal Autonomia Erkidegoko administrazio guztiei 86/1997 Dekretuan, baita hori gauzatzeko jarraibideak zehaztu ere (19/2024 Dekretuan ere jaso da, 17. eta 20. artikuluetan: “Euskal sektore publikoko entitate bakoitzak bere plan estrategikoa landu eta onartuko du plangintzaldi bakoitzaren lehenengo urtean, bere barne-antolamenduko arauak jarraituz” eta “Euskal sektore publikoko entitate bakoitzak plan estrategikoa garatzeko kudeaketa-plan bat edo batzuk egin eta onartuko ditu bi aldiz, gutxienez, plangintzaldi bakoitzean”). Baina aurreragotik hasitako ibilbideari jarraiki, EAEko Administrazio Orokorraren I. Plangintzaldia ezarri zen 1990. urtean, eta 2024an VII. Plangintzaldiaren hastapenetara iritsi gara.

Azken urteetako plangintzaldiek euskararen erabilera modu eraginkorragoan bideratzeko kudeaketa-eredu batera ekarri gaituzte. Ardatz nagusietako bat da legeak erakundeei ezartzen dizkien eginkizunak betetzea, herritarren hizkuntza-eskubideak bermatzeko.

Lehen Plana onartu zenetik 11 urte pasatu dira eta hamaika aurrerapen egin dira, baina euskararen kanpo- zein barne-erabilera badago oraindik zer hobetua hizkuntza ofizialen kudeaketa bikainaren bidean.

Testuinguru horretan Hizkuntza Politikarako Sailburuordetzak (HPS) euskararen erabilera normalizatzeko planen egitura berria zehaztu du VII. Plangintzaldirako: Kudeaketa eta Erabilera Markoa Euskararen Normalizaziorako (aurrerantzean, KEMEN). Eredu berria da, eta metodologia ezberdin bati erantzuten dio, bai planteamenduan, baita aplikazioan ere.

Txosten honetan 2023-2027 bitartean Euskararen Erabilera Normalizatzeko Plan Estrategikoa jaso dugu. Plan honen helburua da Bernedoko Udalean euskararen egoera zehaztea eta berau hobetzeko egin beharrekoak ezartzea.

Plana diseinatzerakoan, goian aipatutako KEMEN metodologia kontuan hartu da: metodologia hori aplikatzeko kudeaketa-egitura berriak sortu dira eta plana elkarlanean diseinatu da.

Marko Juridikoa

2022an berrogei urte bete ziren euskararen normalizazio-legea onartu zenetik. Hura izan zen administrazioa euskalduntzeko EAE mailako lehenengo lege-oinarria eta haren haritik beste hainbat lege, dekretu eta plan etorri ziren. Hemen horietako nagusiak jaso ditugu:

1982. 10/1982 Euskararen Normalizazio Legea. Bertan arautu ziren herritarren eskubideak eta administrazioek haiekiko dituzten betebeharrak. Horretarako, herri-aginteen betebeharra xedatu zuen, eskubide hori muga edo trabarik gabe betetzen dela ziurtatzeko. Lege horretako 14. artikuluan bi arlo hauek finkatzen dira: alde batetik, administrazioko langileak euskalduntzeko neurriak; eta, bestetik, administrazioko lanpostuak betetzerakoan kontuan izan beharreko hizkuntza araubidea. Ondorioz, legearen hastapen edo oinarririk funtsezkoena honako hau da: hizkuntza-eskubideak herritarrenak dira, eta Administrazioari dagokio eskubide horiek betetzea eta betetzen direla bermatzea.

1989. 6/1989 Legea, Euskal Funtzio Publikoari buruzkoa. Horri loturiko lehen plangintzaldian (1990-1995) helburu nagusia administrazioko langileak euskaraz jarduteko gaitzea izan zen, eta euskararen erabilera normalizatzeko prozesuaren oinarria izan zen, besteak beste, lanpostuen zerrendetan jaso beharreko hizkuntza-baldintzak eta betebeharrak zehaztu baitzituen. Diziiplina araubidearen atalean ere, hizkuntzagatiko diskriminazioa dakarren edozein jarduketa hutsegite larritzat tipifikatu zen.

1992. Eremu Urriko Hizkuntzen Europako Gutuna onartu zuen Europako Kontseiluak, eta, orduetik, hizkuntza-eskubideekiko errespetua jasota eta aitortuta dago. Espainiako Erreinuak 2001ean berretsi zuen administrazio guztiei dagokiela eremu urriko hizkuntzetan mintzatzen diren herritarrei haien hizkuntzan harrera egitea eta zerbitzua eskaintzea, eta eskualdeetako edo eremu urriko hizkuntzetako hiztunen eta gainerako biztanleen arteko berdintasuna sustatzeko jarduketak ez direla diskriminaziotzat hartuko.

1997. 86/1997 Dekretua, apirilaren 15ekoa, Euskal Autonomia Elkarteko herri-administrazioetan euskararen erabilera normalizatzeko prozesua arautuko duena. Dekretu honek euskararen erabilera normalizatzeko plana onartu beharra ezarri zien EAEko herri-administrazio guztiei. Gainera, plan horiek jaso beharreko gutxieneko osagaiak ezarri zituen, hau da, normalizaziorako helburuak betetzeko hizkuntza-politika eta horren jarraibide nagusiak ezarri zituen.

2005. Emakumeen eta Gizonen Berdintasuna lortzeko eta emakumeen kontrako indarkeria matxistarik gabe bizitzeko 4/2005 Legea. Printzipio orokorretan ere honakoa adierazten da (3. artik.):

«Hizkuntza-eskubideak babestea eta euskararen erabilera sustatzea. Honela definitzen duena: Euskal botere publikoek bermatu behar dute hizkuntza-eskubideak baliatzen direla eta euskararen erabilera sustatzen dela emakumeen eta gizonen berdintasunaren arloan. Horretarako, berdintasun-politikak garatzeko orduan, ziurtatuko dute, beste neurri batzuen artean, interesdunak aukeratutako hizkuntza koofizialean ematen direla zerbitzuak, herritarrentzako prestakuntza-, partaidetza- eta sentsibilizazio-jardueretan hizkuntza-eskubideak bermatzen direla, eta langile eta profesionalentzako jardueretan euskararen erabilera sustatzen dela.»

Lege berak genero-ikuspegiaren integrazioaren gainean zera adierazten du:
«Euskal herri-aginteeek genero-ikuspegia txertatu behar dute beren politika eta ekintza guztietan, halako moduz non horietan guztietan ezberdintasunak ezabatzeko eta emakumeen eta gizonen berdintasuna sustatzeko helburu orokorra ezarriko duten. Lege honen ondorioetarako, honako hau da genero-ikuspegiaren integrazioa: emakumeen eta gizonen egoera, baldintza, jomuga eta beharrian ezberdinak modu sistematikoan kontsideratzea, eta, horretarako, politika eta ekintza guztietan, maila guztietan eta horien plangintza-, egikaritze- eta ebaluazio-fase guztietan, ezberdintasunak ezabatzeko eta berdintasuna sustatzeko xedea duten helburu eta jarduketa zehatzak txertatzea.»

Printzipio horrek euskal herri-aginteen politika eta ekintzei erreferentzia egiten dienean, euskararen eremuan egiten diren politika eta ekintzak ere aintzat hartzen ditu. Beharrezkoa ikusten dugu, beraz, hizkuntza-politikaren eremuan genero-ikuspegia txertatzen ote dugun gogoeta egitea, baita (ahal dela) lanerako oinarri batzuk jartzea ere. Azkenik, Administrazio Prozedura Erkidearen 39/2015 Legearen 13. artikulua pertsonen eskubideak administrazio publikoekiko harremanak xedatzen ditu eta norberaren autonomia-erkidegoko lurraldean ofizialak diren hizkuntzak erabiltzeko eskubidea aitortzen zaie herritar guztiei.

2016. 2/2016 Legea, apirilaren 7koa, Euskadiko Toki Erakundeei buruzkoa. Udal lege berrian, 7. artikuluan lehenengo aldiz, “Udalei izendatzen zaie, eskumen propio gisa, izendatuta dauzkaten arloetako zerbitzu eta jardueretan euskararen erabilera sustatzeko eta euskararen normalizazioa planifikatzeko eskumena.”

2019. 179/2019 Dekretua, azaroaren 19koa, Euskadiko toki-erakundeetan hizkuntza ofizialen erabilera instituzionala eta administratiboa normalizatzeari buruzkoa. Dekretu horrek hainbat berrikuntza dakartza eta, zerbitzu hizkuntzan ez ezik, lan hizkuntzan ere urrats kualitatiboak emateko aukerak zabaltzen ditu.

2024. 19/2024 Dekretua, otsailaren 22koa, Euskal Sektore Publikoan euskararen erabilera normalizatzekoa. Bi xede nagusi ditu:

- Euskal Sektore Publikoko erakundeetan euskararen erabilera normalizatze prozesua arautzea.
- Euskal Sektore Publikoko erakundeen hizkuntza planifikazioa eta lanpostuetako hizkuntza.

Dekretu honek ekarri dituen berritasunak:

Dekretu honetan ezarritakoa aplikatuko zaie Euskal Sektore Publikoa osatzen duten zuzenbide publiko zein pribatuko erakunde guztiei (erakunde autonomoak, partzuergoak, fundazioak, enpresak, edota elkarteak barne).

Hizkuntza-eskakizunak esleitzeko sistema malguagoa, erabilera errealean oinarrituta: Maila asimetrikoak.

Hizkuntza-eskakizunak egiaztatzeko ohiko bideei bi aukera berri gehitzen zaizkie: hautaketa-prozesuetan, DD duten lanpostuetan, deialdia egiten duen entitateak proba osoa edo probaren zati bat euskaraz egitea erabaki ahal izango du.

Planen kudeaketari dagokionez, gutxienez, HPSk ezinbestekotzat jotzen dituen adierazleak (KEMEN: Aginte Panela) jaso behar ditu diagnosiak.

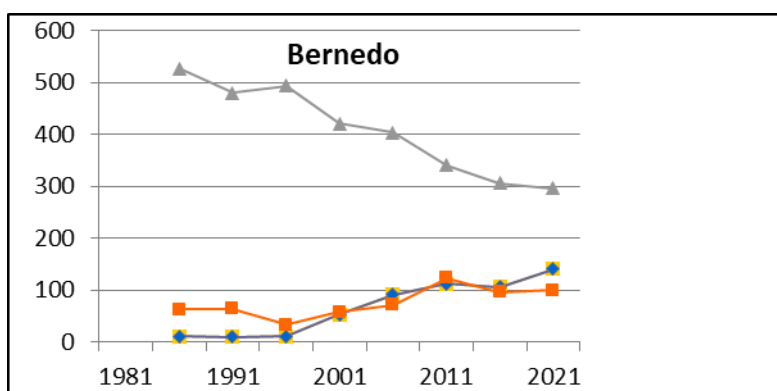
Bernedoko udalerriko testuingurua

Arabako Mendialdeko Kuadrilla osatzen duten sei udalerrietako bat da Bernedo.

Eustateko 2024ko datuen arabera Bernedoko Udalak 551 biztanle ditu, 225 emakume eta 326 gizon. Ezagutzari buruzko azken inkesta, ordea, 2021eko da; bertan jasotakoaren arabera, 536 bernedar ziren orduan, eta horietatik % 26,12k euskaraz komunikatzeko gaitasuna zuen. Halaber, euskaldun eta ia-euskaldunen kopuruak batuta, eskualdeko biztanleriaren % 44,78k zuen euskararen ezagutzaren bat.

Hizkuntza-gaitasunaren bilakaerari dagokionez, 1986an bildu ziren datuak lehendabiziko aldiz, eta igoera etengabea izan da geroztik. Jauzi nabarmena eman da azken bi neurketen artean, 2016 eta 2021, non lau puntuko aldea egon zen, 106 euskaldun izatetik 140 izatera pasa zen udalerria. Erdaldunen kopuruan, aldiz, beherakada egon da eta azken 20 urteetan eta % 55,22 da egun.

BIZTANLEAK	EUSKALDUNAK		EUSKALDUN HARTZAILEAK		ERDALDUNAK	
536	140	% 26,12	100	% 18,66	296	% 55,22

Gazteen ezagutza nabarmen handiagoa da, eta eskualde osoko 35 urtez azpiko % 84,9k euskaraz ulertzen zuen 2016an, Aztikerrek egindako Arabako ulermenaren maparen arabera.

Ikuspegia zabaldua, 1986an jaso ziren lehen aldiz ezagutzaren datuak udalerrika, eta orduan biztanleriaren % 1,67 besterik ez zen euskalduna.

Euskararen kudeaketari dagokionez, Udala ez da hutsetik abiatzen: 2012n, lehen aldiz, onartu zen Kudeaketa Plana, eta hurrengo Plangintzaldiko Erabilera Plan Estrategikoak onartu zen: 2013-2017. Aldiz VI Plangintzaldiari zegokion 2018-2022 eperako Plana ez zen onartu.

PLANAREN OINARRIAK ETA BALIABIDEAK

Plangintzaldi berriaren gidalerroak

Eusko Jaurlaritzako Kultura eta Hizkuntza Politika Sailak argitaratu dituen VII. Plangintzaldirako gidalerroen arabera, herri-erakundeok dagokigun autonomia baliatuz herritarren hizkuntza-eskubideak bermatu beharra daukagu; izan ere, legediaren arabera herritarrek bi hizkuntza ofizialetako edozein erabiltzeko eskubidea dute eta Administrazioak, aldiz, eskumen hori bermatzeko obligazioa.

Bernedoko Udalean hizkuntza ofizialen erabilera kudeatzeko beharrian hori Euskararen Erabilera Normalizatzeko Planen bitartez gauzatzen dugu; izan ere, plan horien bidez, Udalak sustapen-ekintzak abiatzen ditu herritar guztien hizkuntza-eskubideak bermatzeko eta gure erakundeko esparru guztietan euskararen erabilera areagotzeko. Helburu hau lortzeko, agintari politiko eta teknikoak izango dira, ezinbestean, Bernedoko Udalean hizkuntza ofizialen erabileraren kudeaketa gidatu eta lideratuko dutenak. Eginbide horri ganoraz heltzeko, HPSk eman dituen hainbat aholku kontuan izan ditugu hizkuntza-kudeaketa eraginkorra egiteko.

Izan ere, VII. Plangintzaldiko hiru elementurik funtsezkoenak —egitura, sistematika eta adostasuna— kudeaketari dagozkio; eta era berean, kudeaketak erabateko eragina du erabileran.

Horrela, egiturari dagokionez, hizkuntza-kudeaketa erakundearen kudeaketa orokorrean txertatzeko beharra kontuan hartuta, hori gauzatzeko sistematika bat ezarri da, agintaritzan dauden pertsonak eta tarteko arduradunak inplikaturik.

Bestetik, Udalak parte-hartzaile guztien adostasuna, inplikazioa eta elkarlana zaindu eta bilatu ditu. Hala, langileen partaidetza bultzatu da euskararen erabilera sustatzeko konpromiso indibidual eta kolektiboak hartzeko. Era

berean, erakundeak langileekiko konpromisoak hartu ditu, normalizaziorako baliabideak jarri eta trebakuntzarako erraztasunak emanez, besteak beste.

Aurrekoek gain, euskararen erabileraren sustapenean prozesu arrakastatsuak egin dituzten erakundeek esperientziari erreparatuta, hainbat ondorio azaleratu dira. Besteak beste, EAEko sektore publikoak eskaintza linguistiko aktiboa egin behar duela, hizkuntza-hautuaren zama eta estres linguistikoa herritarren bizkarretik kentzeko. Gainera, erakundeek modu proaktiboan parte hartu behar dute euskararen erabileraren aldeko ekimenetan eta Plan honek horretan ere jarri nahi du begirada.

Planaren metodologia, egiturak eta urratsak

Esan bezala, Hizkuntza Politika Sailak (hemendik aurrera HPS) euskal sektore publikoko erakundeek euskararen erabilera kudeatzeko eta jarraipena egiteko marko eta tresna berriak garatu ditu, eta VII. Plangintzaldirako metodologia eta markoa proposatu ditu: KEMEN, Kudeaketa eta Erabilera Markoa Euskararen Normalizaziorako.

KEMENek erakundeetan euskararen kudeaketa, erabilera eta jarraipena egiteko beharrezko atalak biltzen ditu. Marko berrian lehentasunezko tokia aitortzen zaio kudeaketari, hau da, planak garatzeko egiturari, sistematikari eta elkarlanari. Baina kudeaketa ez da helburua, baliabidea baizik. Beraz, KEMENek kudeaketa eta jarraipenerako adierazleen sistema-eguneraketa ekarri du eta hurrengo hauek dira marko berriaren ezaugarri nagusiak:

- Edozein erakundetan, euskararen erabilera kudeatu eta jarraipena egiteko beharrezko atalak biltzen dituen markoa da.
- Kudeaketa erdigunean jarri da, eta euskararen erabilerari dagozkion adierazleetan eragin handia duten kudeaketa-adierazleak txertatu dira: jarraipena, zeharkakotasuna, kudeaketa sistematikoa, lidergoa, estrategia...
- Adierazleen formulazio positiboa egin da, normalizazio-prozesuaren norabidea markatzeko asmoa.
- Erakunde bakoitzak markoa bere errealitate, ezaugarri eta beharretara egokitzeko aukera dauka.
- Aginte-panela osatu da. Aginte-panelak Euskal Sektore Publikoko erakundeek jarraipenerako gutxieneko adierazleak biltzen ditu (14 adierazle).

Hau da KEMEN marko osoa:

Honako hau da Aginte-panela:

KUDEAKETA		
EUSKARAREN KUDEAKETA OROKORRA		1. Erabilera plan eta hizkuntza-irizpideen jarraipen sistematikoa egiten da.
LIDERGOA		2. Arduradunek (politiko eta teknikoek) parte hartzen dute erabilera planen diseinuan, garapenean eta jarraipenean. 3. Arduradun politiko eta teknikoek jarrera proaktiboa erakusten dute, erabilera planean finkatutako helburuak bete daitezen.
LANGILEAK		4. Langileek dagozkien hizkuntza-irizpideak betetzen dituzte.
HIZKUNTZA-KLAUSULAK		5. Jarraipen sistematikoa egiten zaio kontratuetako hizkuntza-klausulen betetze-mailari.
ERABILERA		
ZERBITZU-HIZKUNTZA	HERRITARREKIKO HARREMANAK	6. Langileek euskaraz jarduteko eskaintza aktiboa egiten diete herritarrei, ahoz; herritarrek hizkuntza aukeratu baino lehen 7. Eskatzen duten herritarrei euskaraz ematen zaie zerbitzua, ahoz. 8. Herritarrentzako ekitaldiak eta ikastaroak euskaraz eskaintzen dira. 9. Herritarrei euskaraz edota ele bietan bidaltzen zaizkie dokumentuak. 10. Herritarrek euskaraz aurkeztutako dokumentuei edota euskararen aldeko hautua egin duten herritarrei euskaraz erantzuten zaie, idatziz.
LAN-HIZKUNTZA	BARNE-HARREMANAK	11. Lankideen arteko ahozko lan-harremana euskaraz izaten da 12. Erakunde barruko idatzizko lan-komunikazioak euskaraz egiten dira.
	KANPO-HARREMANAK	13. Sektore publikoko erakundeekin euskaraz edota ele bietan izaten dira idatzizko komunikazioak.
	SORTZE HIZKUNTZA	14. Euskaraz sortzen dira dokumentuak.

Lehenago aipatu dugun bezala, EAEko sektore publikoaren euskararen erabilera normalizatzeko prozesua arautzen duen 19/2024 Dekretuaren arabera, besteak beste, **erakunde guztiek eskuratu behar dizkiote Eusko Jaurlaritzari 14 adierazle esanguratsuenen informazioa**; Plangintzaldiaren bi unetan, gutxienez ere –plangintzaldiaren erdialdean eta amaieran–.

Esan bezala, Euskararen Erabilera Normalizatzeko Planak osatzeko gidalerro eta adierazle-sistema berriak hartu ditugu aintzat.

ABIAPUNTUKO EGOERA. DIAGNOSTIKOA

Hizkuntza-eskakizunak, derrigortasun-datak eta betetze-maila

Euskal Sektore Publikoan euskararen erabilera normalizatzeko 19/2024 Dekretuaren 25. artikulua arabera, derrigortasun-indizeak adierazten du entitate bakoitzean eta plangintzaldi bakoitzean derrigorrezko hizkuntza-eskakizuna izan behar duten lanpostuen kopuru osoaren ehunekoa.

Honela kalkulatu da derrigortasun-indizea: $DI = EUSKALDUNAK + (IA - EUSKALDUNAK/2)$

Horretarako, kontuan hartuko da EAEko biztanleen euskararen jakite-mailari buruzko informazioa, Biztanleria eta Etxebizitza Zentsu edo Estatistikaren azken datuetan oinarrituta, eta, hala badagokio, plangintzaldi bakoitzaren hasieran indarrean dauden balidazio-taula orokorretan.

Euskal sektore publikoko entitate bakoitzari dagokion indizea kalkulatzeko, haren jardunaren lurralde-eremua hartuko da kontuan.

Horren arabera, VII. plangintzaldi honetan, **Bernedoko Udalean nahitaez bete beharreko indizea % 35,45 da**. Derrigortasun-indize hori 2021eko erroldako datu soziolinguistikoen arabera ateratakoa da (EUSTATEk eman dituen 2021eko Biztanleria eta Etxebizitzako Estatistikaren arabera. 2021/01/01).

EUSKALDUNAK	IA-EUSKALDUNAK	DI = EUS-IA-EUS/2
% 26,12	% 18,66	35,45 = 26,12 + (18,66/2)

LANPOSTU KOPURUA	DERRIGORTASUN-INDIZEAREN BETETZE MAILA	VII. PLANGILTZALDIAREN NAHITAEZKO DERRIGORTASUN-INDIZEA
2	% 100	% 35,45

Derrigortasun-daten eta hizkuntza-eskakizunen egoera lanpostu bakoitzean:

Lanpostua	Taldea	Hizkuntza-eskakizuna		Derrigortasun-data	Euskara maila
		Irakurmena eta idazmena	Entzumena eta mintzamena		
Idazkari-kontuhartzailea	A1	C1	C1	2024/06/04	3.
Administrari laguntzailea	C2	B2	B2	2024/06/04	3.

Diagnostikoa egiteko, informazio kualitatiboa eta kuantitatiboa erabili dugu. Adierazle kuantitatiboak hasierako egoera zein den jakiteko erreminta egokiak izan dira, baina informazio kualitatiboa erabiliz, egoera ezagutzeaz gain, egoera hori hobeto ulertu eta interpretatu ahal izan dugu.

Erakundearen galdetegia erabili da datu-bilketa egiteko, eta talde eragilearen lan-bileran osatu da Udalak egiten duen hizkuntzen kudeaketa.

Jarraian jaso dugu Udalaren egoeraren argazkia; KEMEN markoaren atal bakoitzean erakundea zein puntutan dago zehaztu dugu.

KUDEAKETA	
ARLOA	ONDORIOAK
EUSKARAREN KUDEAKETA OROKORRA	Egoera: - Planak osatu dira, eta indarrean zegoen Dekretuaren arabera baloratu ere egin dira. Euskara zerbitzuaren zeregina izan da, neurri handi batean. Egindakoak: 2012an diseinatu zen lehenengo Erabilera Plana, Plangintzaldiaren amaierako urtean. Ondoren, 2013-2017 aldirako V. plangintzaldiko plana osatu zen. Hala ere, ez zen horrela gertatu hurrengo 2018-2022an. Indarguneak: - Osatu diren Planak egingarriak izan dira, eta neurri handi batean bete direla baloratu da. Zer hobetuak: - Aldi honetan planifikatzeaz gain, jarraipena eta ebaluazioa egiteko beharra dago. - Hizkuntza irizpide orokorrak eta mugatuak daude indarrean, lanketa sakonagoa egin behar da eta agiriari ofizialtasuna eman ere. - Esandakoa langile guztiekin landu, eta sistematizatu behar da, kudeaketan zeharkakotasunez funtzionatzeko.
LIDERGOA	Egoera: - Euskara teknikariak egiten ditu euskararen kudeaketaren inguruko lanak. Gero eta elkarlan eta parte-hartze handiagoa izaten dute arloko agintariek. Egindakoak: - Lehen esan bezala, orain arte Udalak ez du planak modu sistematikoan egiteko ohiturarik izan. Alabaina, hizkuntza irizpideen gaineko hainbat erabaki solte hartu izan dira. Horien komunikazioa dagokion ordezkariak egin izan du. Indarguneak: - Langileen artean gaitasuna handia dago, eta euskararen erabileran aurrera-pausoak eman nahi dituzte, oro har. Zer hobetuak: - Ordez kari politikoek oinarritzotzat hartzea bai euskararen normalizazioa, baita udal erabilera plana ere. - Langileen eta ordezkarien artean, euskara zehar lerrotzat hartzea eta planaren kudeaketa ohiko egitekoa izatea
LANGILEAK	Egoera: - Langileek hizkuntza kudeaketaren inguruan duten informazioa zuzena da. Hala ere, Plangintza bere osotasunean ez dutela ezagutzen aitortzen dute. - Parte-hartzea eta motibazioa ere altuak dira.

- Bi lanpostu daude udalean, eta biek badute derrigortasun-data ezarrita. Lanpostuak betetzen dituzten langileek badute eskatutako ezagutza maila, edo altuagoa.

Egindakoak:

- Langileekin elkarlanean egin dira aurreko planen ebaluazioak.
- Bereziki landu izan dira kanpo komunikazioei begirako helburuak.

Indargunea:

- Jarrera aldekoa da, eta beraz, eragiteko eremu zabala dago.
- Bi lanpostuetan derrigorrezko data esleituta dago eta langileek betetzen dute.

Zer hobetuak:

- Erakundearen egunerokoan euskararen kudeaketa da sistematizatutako eginbeharretako bat; ikuspegi osoa duen lanketa.

HIZKUNTZA- GAITASUNA

Egoera:

- Langileak gai dira beraien lanpostuaren funtzioak euskaraz betetzeko, eta aldeko jarrera dute.

Egindakoak:

- Bi lanpostuetan hizkuntza-eskakizuna eta derrigortasun-data ezarri dira.

Indargunea:

- Langileen jarrera eta gaitasuna.

Zer hobetuak:

- Euskaraz lan egiteko gaitasuna hobetzeko beharrak aztertu eta baliabideak eskaintzea komeni da.
- Agintari politikoek duten ezagutzaren hausnartzea komeni da.

EUSKARAREN ERABILERA SUSTATZEKO ESTRATEGIAREN KOMUNIKAZIOA

Egoera:

- Osatutako planean komunikazioa ez da egin, ez langileen artean, ez herritarren artean.

Egindakoak:

- Teknikariaren bitartez ezagutzen dira beste erakunde batzuen esperientzia eta praktika onak.

Indargunea:

- Langileen eta ordezkarien arteko komunikazio kanal zuzena dago, bai eta herritarrekin ere.

Zer hobetuak:

- Planak eta irizpideak onartu behar dira, eta ondoren, interes-taldeei komunikazioa nola egin zehaztu behar da. Web-orrian nolako presentzia adostu behar da.

HIZKUNTZA- KLAUSULAK

Egoera:

- Zenbait kontratutan txertatzen dira hizkuntza-klausulak, baina ez modu sistematikoan. Orain arte ez da jaso baldintza hau.

Egindakoak:

- Hizkuntza klausulak txertatu direnean, inertziaz eta arduradunaren ekimenez egin da.

Indargunea:

- Langileen ezagutza eta jarrera aldekoak dira urratsak eman ahal izateko.

Zer hobetuak:

- Protokoloan adostea klausula sozialak, tartean euskararenak, aztertzeko eta ezartzeko.

ERABILERA	
ZERBITZU-HIZKUNTZA	
ARLOA	ONDORIOAK
IRUDIA	Egoera: - Erakundearen irudian presentzia du euskara, gero eta handiagoa eta zentralagoa. Errotulazioan euskara edo ele biak erabiltzen dira. Web-orrian, eta sare sozialetan euskarak presentzia du. Iragarki taulan bi hizkuntzen erabilera zaindu egiten da. Egindakoak: - Euskarri guztietan euskararen presentzia bermatzeko saiakera egin da. Indargunea: - Euskararen erabilera normaltzen hasia dago erakundearen irudian. Zer hobetuak: - Egin diren urratsak irizpideetan jasotzea eta finkatzea.
HERRITARREKIKO HARREMANAK	Egoera: - Herritarrei begira, erabakiak hartu dira euskaraz artatu ahal izateko. Hala eskatzen duen herritarrak euskaraz jaso dezake informazioa eta egin behar duen kudeaketa ere. Egindakoak: - Beharren arabera, hainbat irizpide zehaztu izan dira. - Euskaraldia bezalako egitasmoetan parte hartu du Udalak, herritarrei euskararen aldeko hautua transmititzeko. Indargunea: - Herritarrek bermatuta dute euskarazko zerbitzua, eta euskaraz erantzun ohi dira euskaraz egineko eskaera guztiak, idatziz eta ahoz. - Agiri estandarrak elebidun prestatu dira, bi hizkuntzetan lan egitea errazteko. Zer hobetuak: - Irizpideak ez daude jasota eta langilearen borondatearen esku gelditzen da sarritan atal hau. - Herritarrak banaka artatzeko urratsak ematen ari dira, baina ez da horrela taldeak artatzeko unean. Kultura, kirola... ikastaroetan, esaterako, ez daude irizpide argiak.
LAN-HIZKUNTZA	
ARLOA	ONDORIOAK
BARNE-HARREMANAK	Egoera: - Ez dago bermatuta euskara lan hizkuntza izan daitekeenik. Laneko bileretan urratsak ematen hasi dira, dena dela bien arteko harremanetan erabilera gero eta handiagoa den. - Baxuagoa da euskararen erabilera egoera ez formaletan. - Prozedurak, espedienteak... oro har gaztelaniaz abiatzen dira. Egindakoak: - Lan zerrendako langileen egoera aztertu, eta euskararen ezagutza bermatzeko urratsak eman dira. Indargunea: - Teknikari gehienak elebidunak dira, eta aldeko jarrera dute. Zer hobetuak:

- Langile berriei harrera egitean hizkuntza ofizialen erabilera aurkeztea.
- Irizpideak ezartzea falta da, baita horiek zabaltzea langileen artean ere; norberak haien arloko ardurak ezagut ditzan.
- Baliabideak eta tresnak eskuratzea eta langileen eskura jartzea.

KANPO- HARREMANAK

Egoera:

- Beste erakundeen aurrean, euskararen aldeko hautua erakutsi da lehen hitza euskaraz eginda, eta Euskaraldian parte hartuta.

Egindakoak:

- Euskara arloko erakundeekin euskaraz jarduteko erabakia hartu zen, ahoz eta idatziz.

Indargunea:

- Langileen ezagutza eta gaitasuna gero eta handiagoa

Zer hobetuak:

- Irizpide zehatzik ez dagoenez, langileen esku gera daiteke hizkuntza hautua.

PRESTAKUNTZA

Egoera:

- Langileen prestakuntza eta formazioa beste erakunde batzuen eskaintzaren bitartez egiten da.
- Udalak, duen langileen kopuruagatik, ez du berariaz antolatzen formazio-ikastarorik.

Egindakoak:

Indargunea:

Zer hobetuak:

BALIABIDE INFORMATIKOAK

Egoera:

- Udaleko langileek erabiltzen dituzten baliabide informatikoak beste erakunde batek sortuak dira. Langileek, oro har, gaztelaniaz erabiltzen dituzte baliabide informatikoak.

Egindakoak:

Indargunea:

Zer hobetuak:

- Euskarazko bertsioen erabilgarritasuna eta kalitatea.

SORTZE HIZKUNTZA

Egoera:

- Langileek komunikatu behar dituzten informazio idatziak gaztelaniaz zein euskaraz sortzen dituzte. Zenbaitetan euskara teknikariarekin elkarlanean sortzen dira testuak.
- Baliabideen ezagutza zabaltzen da.

Egindakoak:

- Hainbat idazki-eredu jarri dira langileen esku.

Indargunea:

- Euskera ezagutzen duten langileei laguntzeko baliabideak badaude, gero eta hobeak.
- Langileek ekimena hartzen dute dokumentu eta testu elebidunetan hobekuntzak egiteko

Zer hobetuak:

BERNEDOKO UDALEKO EUSKARAREN ERABILERA NORMALIZATZEKO PLANA

Eragin-eremua

Plan honen eragin-eremuak Bernedoko Udaleko eta bere ekipamendu guztiak barne hartzen ditu, eta atal guztietara hedatuko da.

Eragin-epea

19/2024 Dekretuak zehazten duenez, Plan estrategikoak plangintzaldi osoa hartuko du. Beraz, Plan honen eragin-aldia onartzen den egunean hasi eta 2027ko abenduaren 31n bukatuko da; hau da, Euskal Autonomia Erkidegoko herri-administrazioetako hizkuntza-normalizaziorako prozesuaren VII plangintzaldia amaitzen den egunean.

Planaren erronkak eta helburu estrategikoak

KUDEAKETA	
ERRONKAK	- Langileen eta ordezkariekin elkarlanean, udalaren erabilera areagotzeko plana adostu eta onartzea. - Hizkuntza irizpideak onartu eta ondo komunikatzea. - Ordezkaritza politikoen hizkuntza politikaren lidergoa hartzea eta transmititzea. - Kontratuetan hizkuntza klausulak txertatzeko aukera aztertzea, eta ondoren jarraipena egitea. - Ordezkaritza zein langileak motibatzea, helburuen parte sentitzeko. - Planaren kudeaketa eta jarraipena egiteko lantaldea osatzea.
ERABILERA	
ERRONKAK	- Zerbitzu-hizkuntza eta lan-hizkuntza arautzeko irizpideak adostu, finkatu eta betearaztea. - Langileak motibatzea eta herritarren aurrean euskararen aldeko hautua erakustea. - Aldaketak behar diren kasuan, beharrezko formazioa eskaintzea langileei.

Era berean, erronka horiek lortzeko zer egin behar dugun adostu dugu, eta horrela definitu ditugu planaren erronkei eusteko helburu estrategikoak:

KUDEAKETA	
ARLOA	HELBURU ESTRATEGIKOAK
EUSKARAREN KUDEAKETA OROKORRA	- Erabilera plana egin eta ondo komunikatu. - Prozesuan langileak kontuan izan. - Talde eragilea eratu eta iraunkortu. - Euskara zeharlerrotzat hartu Udalaren ohiko jardueran.

LIDERGOA	• Motibazioa sustatzea eta langileak zein ordezkariak planaren eta helburuen parte izatea. • Talde eragilea sortzea eta iraunkortzea, eta kideek modu jarraitu batean bertan parte hartzea.
LANGILEAK	• Udalean osatuko diren plan estrategiko eta kudeaketa-planetan langileen iritzia eta beharrak kontuan izatea. • Plan estrategiko, kudeaketa-plana eta hizkuntza irizpideen onarpenaren eta jarraipenaren komunikazioa behar bezala egitea langileen artean.
HIZKUNTZA-GAITASUNA	• Hizkuntza eskakizunak betetzea. • Euskaraz lan egiteko gaitasunaz gain, motibazioa ere zaintzea
EUSKARAREN ERABILERA SUSTATZEKO ESTRATEGIAREN KOMUNIKAZIOA	• Planen, betebeharren eta lorpenen inguruko barne-komunikazioa diseinatzea eta abian jartzea. • Komunikazio horretan ordezkariak eta langileek ere parte hartu behar dute.
HIZKUNTZA-KLAUSULAK	• Hizkuntza irizpideetan hizkuntza-klausulen inguruko jarraibideak eta derrigortasuna jasotzea. • Jarraipena egiteko prozedura zehaztea, eta hori ahalbidetzeko laguntza eskaintzea langileei. • Hizkuntza irizpideak beti txertatzea eta dagokien jarraipena zuzen egitea.
ERABILERA	
ZERBITZU-HIZKUNTZA	
ARLOA	HELBURU ESTRATEGIKOAK
IRUDIA	• Irudiaren elementu guztietan irizpideak adostea eta finkatzea. • Irudiaren elementu guztietan euskarari lehentasuna emateko urratsak ematea.
HERRITARREKIKO HARREMANAK	• Herritarrekiko idatzizko komunikazioa elebidun izatea, berez. Hala ere, euskararen aldeko hautua egiten duen herritarri euskaraz bidaliko zaio idatzia. • Horretarako langileen oniritzia eta inplikazioa lantzea ezinbestekoa da. • Ahozko komunikazioetan lehen hitza euskaraz ematea, beti, eta, ahal denean, ondorengo elkarrizketa ere euskaraz izateko aukera eskaini.
LAN-HIZKUNTZA	
ARLOA	HELBURU ESTRATEGIKOAK
BARNE-HARREMANAK	• Irizpideak eta prozedurak zehaztu eta ondo komunikatzea, langileei bezala herritarrei ere
KANPO-HARREMANAK	• Irizpideak eta lehentasunak zehatzea eta ondo komunikatzea. • Euskararen arloko erakundeez gain, beste erakunde eta enpresa pribatu batzuekin ere euskararen erabilera areagotzea
PRESTAKUNTZA	
BALIABIDE INFORMATIKOAK	
SORTZE HIZKUNTZA	• Langileei beharrezko formazioa eta baliabideak eskaintzea.

2023-2027 PLAN ESTRATEGIKOA

2018-2022ko planaren ebaluaziotik abiatuta, 2023ko diagnostikoa osatu da, plan estrategiko berriaren abiapuntua, hain zuzen ere.

Hala, VII. plangintzaldiaren hasieran bildutako autoebaluazio-datuetan oinarrituta KEMENeko arlo guztiei buruzko hausnarketa kuantitatibo zein kualitatiboa egin da. Horretarako, arloz arloko balorazioa egin du lantaldeak, indarguneak eta zer hobetuak identifikatuz. Esan bezala, hausnarketa horri esker, 2027ra bitartean lortu nahi diren erronkak eta horretarako helburu estrategikoak identifikatu dira.

Jarraian, erronka eta helburu estrategiko horiek lantzeko KEMENeko adierazleen egungo egoera eta aurreikuspenak jaso ditugu, horixe izango da gure ibilbide-orria, gure plan estrategikoa, alegia.

Kodea	Izena	%	Aurreik%	Pt	AurreikPt	Aldea%	AldeaPt
0	Bernedoko Udaleko Euskara Normalizatzeko Plan Estrategikoa 2023-2027	%22,00	%40,6	219,80	405,84	%18,60	186,04
1	KUDEAKETA	%18,28	%55,34	54,83	166,03	%37,06	111,20
1.0.1	EUSKARAREN KUDEAKETA OROKORRA	%0,00	%100	0,00	60,00	%100,00	60,00
1.0.1.2	Plan estrategiko, kudeaketa-plan eta hizkuntza-irizpideen jarraipen sistematikoa egiten da	%0,00	%100	0,00	60,00	%100,00	60,00
1.0.2	LIDERGOA	%33,10	%41,38	24,83	31,03	%8,28	6,20
1.0.2.4	Arduradun politiko eta teknikoek parte hartzen dute plan estrategiko eta kudeaketa-planen diseinuan, garapenean eta jarraipenean	%41,20	%51,5	15,45	19,31	%10,30	3,86
1.0.2.5	Arduradun politiko eta teknikoek jarrera proaktiboa erakusten dute, plan estrategiko eta kudeaketa-planetan finkatutako helburuak	%25,00	%31,25	9,38	11,72	%6,25	2,34
1.0.3	LANGILEAK	%50,00	%100	30,00	60,00	%50,00	30,00
1.0.3.8	Langileek dagozkien hizkuntza-irizpideak betetzen dituzte	%50,00	%100	30,00	60,00	%50,00	30,00
1.0.4	HIZKUNTZA-GAITASUNA	%100,00	%100	0,00	0,00	%0,00	0,00
1.0.4.12	Langileak gai dira lanpostuaren funtzioak euskaraz ahoz betetzeko	%100,00	%100	0,00	0,00	%0,00	0,00
1.0.4.13	Langileak gai dira lanpostuaren funtzioak euskaraz idatziz betetzeko	%100,00	%100	0,00	0,00	%0,00	0,00
1.0.5	EUSKARAREN ERABILERA SUSTATZEKO ESTRATEGIAREN KOMUNIKAZIOA	%0,00	%0	0,00	0,00	%0,00	0,00
1.0.6	HIZKUNTZA-KLAUSULAK	%0,00	%25	0,00	15,00	%25,00	15,00
1.0.6.17	Kontratueta hizkuntza-klausulak txertatzen dira.	%0,00	%25	0,00	3,75	%25,00	3,75
1.0.6.19	Jarraipen sistematikoa egiten zaio kontratueta hizkuntza-klausulen betetze-mailari	%0,00	%25	0,00	11,25	%25,00	11,25
2	ERABILERA	%23,57	%34,26	164,97	239,81	%10,69	74,84
2.1	ZERBITZU-HIZKUNTZA	%56,00	%72	117,60	151,20	%16,00	33,60
2.1.1	IRUDIA	%0,00	%0	0,00	0,00	%0,00	0,00
2.1.2	HERRITARREKIKO HARREMANAK	%70,00	%90	117,60	151,20	%20,00	33,60
2.1.2.25	Langileek euskaraz jarduteko eskaintza aktiboa egiten diete herritarrei, ahoz; herritarrek hizkuntza aukeratu baino lehen	%10,00	%100	3,36	33,60	%90,00	30,24
2.1.2.26	Eskatzen duten herritarrei euskaraz ematen zaie zerbitzua, ahoz	%100,00	%100	42,00	42,00	%0,00	0,00
2.1.2.27	Herritarrentzako ekitaldiak eta ikastaroak euskaraz eskaintzen dira	%40,00	%50	13,44	16,80	%10,00	3,36
2.1.2.28	Herritarrei euskaraz edota ele bietan bidaltzen zaizkie dokumentuak	%100,00	%100	25,20	25,20	%0,00	0,00
2.1.2.29	Herritarrek euskaraz aurkeztutako dokumentuei edota euskararen aldeko hautua egin duten herritarrei euskaraz erantzuten zaie, idatziz	%100,00	%100	33,60	33,60	%0,00	0,00
2.2	LAN-HIZKUNTZA	%9,67	%18,08	47,37	88,61	%8,41	41,24
2.2.1	BARNE-HARREMANAK	%18,89	%26,94	27,77	39,61	%8,05	11,84
2.2.1.33	Lankideen arteko ahozko lan-harremana euskaraz izaten da	%10,00	%12,5	8,17	10,21	%2,50	2,04
2.2.1.35	Erakunde barruko idatzizko lan-komunikazioak euskaraz egiten dira	%30,00	%45	19,60	29,40	%15,00	9,80
2.2.2	KANPO-HARREMANAK	%20,00	%25	19,60	24,50	%5,00	4,90
2.2.2.40	Sektore publikoko erakundeei euskaraz edota ele bietan bidaltzen zaizkie dokumentuak.	%20,00	%25	19,60	24,50	%5,00	4,90
2.2.3	PRESTAKUNTZA	%0,00	%0	0,00	0,00	%0,00	0,00
2.2.4	BALIABIDE INFORMATIKOAK	%0,00	%0	0,00	0,00	%0,00	0,00
2.2.5	SORTZE-HIZKUNTZA	%0,00	%25	0,00	24,50	%25,00	24,50
2.2.5.48	Langileek euskaraz sortzen dituzte dokumentuak.	%0,00	%25	0,00	24,50	%25,00	24,50

HIZKUNTZA-IRIZPIDEAK

19/2024 Dekretuaren 9. artikulua arabera, Euskal sektore publikoko entitate bakoitzak bere Hizkuntza Ofizialak Erabiltzeko Irizpideak onartuko ditu, bere barne-antolamenduko arauei jarraituz. Onartu ondoren, entitatearen web-atarian argitaratu beharko dira.

Era berean zehazten duenez, Hizkuntza Ofizialak Erabiltzeko Irizpideak denboran irauteko tresna bat dira; plangintzaldien eta plan estrategikoen iraupenak ez du haien indarraldia baldintzatuko.

Bernedoko Udalak 2023-2027 epealdirako, Eusko Jaurlaritzaren Hizkuntza Irizpideak hartuko ditu oinarri, eta lanpostu bakoitzaren funtzio komunikatiboetara egokituko ditu.

KUDEAKETA PLANA

Kudeaketa-plana ekintza-plan bat da; plan estrategikoan jasotako helburuak lortzeko lanabesa.

19/2024 Dekretuaren 5. artikulua jasotzen du hizkuntza-plangintza egiteko, euskal sektore publikoko entitate bakoitzak, HOEI eta Plan Estrategikoez gain, Kudeaketa-planak onartu beharko dituela. Eta 20. artikuluan zehazten du kudeaketa-plan bat edo batzuk egin eta onartu dituela bi aldiz, gutxienez, plangintzaldi bakoitzean. Onarpen hori barne antolakuntzako arauak diotenari jarraituz egingo da eta onartu ondoren, entitatearen web-atarian argitaratu beharko da.

Bernedoko Udalaren Euskararen Erabilera Normalizatzeko 2023-2027 Plan Estrategikoan jasotako helburuak lortzeko Kudeaketa Planak onartuko dira, non ekintza zehatzak azalduko diren, bai eta ekintzon arduradunak, epeak eta segimendua egiteko epemugak ere.

JARRAIPEN- ETA EBALUAZIO-SISTEMA

19/2024 Dekretuaren arabera, Euskal sektore publikoko entitate bakoitzak bere plan estrategikoan erabilitako adierazleen jarraipen sistematikoa egingo du, planifikazioan horretarako ezarriko dituen bitartekoen bidez.

Bestalde, Plangintzaldiaren bi unetan, gutxienez ere –plangintzaldiaren erdialdean eta amaieran–, entitateek barne-ebaluazio kuantitatibo eta kualitatiboa egingo dute, entitatearen web-atarian argitaratu beharko dena.

Beraz, oso garrantzitsua da Planaren etengabeko segimendua eta ebaluazioa egiteko sistema bat zehaztea. Hala, lantaldeak kudeaketa-plan bakoitzean jasotako neurrien segimendu jarraitua egingo du, planaren Excel dokumentuan bertan. Segimendu horren bidez aurreikusitako ekintzen betetze-maila ezagutuko dugu urtez urte.

Ekintzen betetze-maila modu sinplean jasoko da: ekintzak erabat burutu diren, erdizka burutu diren edo burutzeke geratu diren erregistratuz. Horrez gain, ekintza bakoitzarekin lotuta zer egin den ere erregistratuko da, betetze-mailaren ondoan oharrak jasoz.

Jarraipena eta ebaluazioa egin ahal izateko, urteroko Kudeaketa Planaz gain, honako tresna hauek baliatuko ditugu:

- Hizkuntza Ofizialak Erabiltzeko Irizpideak (HOEI)
- Plan Estrategikoko adierazleak

PLANAREN KOMUNIKAZIOA

Komunikazioa arrakastarako gakoa da horrelako egitasmoetan. Komunikazioa beharrezkoa da, besteak beste, prozesua abiatu aurretik, prozesuak irauten duen bitartean eta prozesua amaitutakoan. Prozesuko partaideen iritzia jaso dira eta lantaldean landutako informazioarekin eta ekarpenekin osatu da Plan Estrategikoa. Prozesuan zehar lankideek izan dute bere ekarpena eta iritzia emateko aukera eta, prozesuaren emaitza ere partekatzea ezinbestekoa da.

Euskararen Erabilera Normalizatzeko Plana guztiontzako plana da eta guztiok dinamikaren parte sentitzeko komunikazio eraginkorrari eutsi behar zaio. Planaren garapenean ere, Udalean behar besteko garrantzia emango zaio komunikazioari, eta, aldiro, bideratzen diren ekintzen inguruko informazioa zabaltzeko moduak aztertuko dira.

Bernedo, 2026ko iraila